

Estudi de la professió.

Una aproximació a la situació de les treballadores socials a Catalunya

Agraïments

Volem agrair a la col·legiatura la seva participació i col·laboració amb el Col·legi, fent possible l'ampli recull de dades a nivell quantitatiu i qualitatiu per l'anàlisi i elaboració d'aquest estudi.

Per suposat, també agrair la participació i cooperació de l'ampli ventall d'entitats, institucions, administracions i empreses, que ha permès conèixer la seva perspectiva envers la professió del treball social i contribuir així al seu anàlisi.

Sumari

- PRESENTACIÓ DE L'ESTUDI
- OBJECTIUS I METODOLOGIA
- LES TREBALLADORES SOCIALS EN EL MÓN LABORAL
- L'EXERCICI PROFESSIONAL
- VALORACIONS DE LES TREBALLADORES SOCIALS
- LES ALTRES TREBALLADORES SOCIALS
- SECTOR PRIVAT I SECTOR PÚBLIC
- AVENÇOS I RETROCESSOS DE LA PROFESSIÓ
- NOVES TENDÈNCIES I FORMACIÓ
- CONCLUSIONS
- PROPOSTES

L'informe complet de l'estudi de la professió, el podeu trobar a www.tscat.cat/el-collegi/estudis-de-la-professio

1. Presentació de l'estudi

La professió de treball social es troba, des de fa anys, en una situació de manca de reconeixement i de visibilitat, tant pel que fa a condicions laborals com de valoració social. Tot i el seu paper fonamental dins de l'àmbit social, les dades específiques sobre les treballadores socials i la seva activitat són pràcticament inexistentes. Aquesta situació genera un buit alarmant en la comprensió de la realitat de la professió, la qual es veu relegada a un segon pla en termes de valoració professional, econòmica i institucional.

L'estudi que aquí es presenta sorgeix de la necessitat imperant d'abordar aquesta mancança. Des del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT), hem considerat imprescindible impulsar aquesta investigació davant la falta de dades rigoroses i actualitzades que permetin entendre la situació real del col·lectiu. En absència de fonts d'informació oficials que proporcionin un retrat fidedigne de la professió, hem hagut de prendre la iniciativa per donar veu i visibilitat a les necessitats i a les condicions de les TS.

La seva finalitat no només és obtenir dades clares sobre la professió, sinó també obrir espais de reflexió i diàleg que ens permetin entendre millor la importància del treball social dins la societat. És un camí que comencem amb l'esperança que els resultats d'aquest estudi serveixin per fomentar el respecte, la valoració i la dignificació de les professionals del treball social.

“El treball social és, en essència,
un compromís amb la dignitat
humana i la construcció d'un món
més just, equitatiu i solidari.”

2. Objectius i metodologia

L'estudi s'endinsa en el camp professional del treball social, amb l'objectiu d'analitzar i donar a conèixer la realitat laboral de les treballadores socials a Catalunya, les oportunitats i els reptes que afronta la professió tant en el seu exercici diari com en el futur.

Per assolir els objectius plantejats, s'ha realitzat una investigació acadèmica rigorosa, inicialment exploratòria amb una base documental i bibliogràfica, seguida d'una fase de recerca descriptiva mitjançant processos quantitius i qualitius per a la recollida d'informació.

Per una banda, les tècniques quantitatives, mitjançant enquestes, ens ha permès obtenir dades concretes i mesurables sobre aspectes com l'ocupació, les condicions laborals, la formació acadèmica de les professionals, etc. Per altra banda, les tècniques qualitatives, mitjançant entrevistes, ens ha ofert una visió profunda i detallada de les experiències personals, les percepcions, les dificultats laborals diàries, les seves reclames, etc.

Per a la recollida d'informació quantitativa es van crear dues enquestes en format online. La primera, dirigida a actuals estudiants del grau de Treball Social i a tota persona titulada en Treball Social que resideixi a Catalunya. La segona enquesta era destinada a empreses privades, entitats sense ànim de lucre i l'administració pública, ubicades a Catalunya, amb treballadores socials contractades.

Per a la recollida d'informació qualitativa es van crear dos models d'entrevista: el primer model, destinat a treballadores socials de tot el territori català, mitjançant una selecció prèvia de diferents perfils professionals, geogràfics i de realitats laborals. El segon model d'entrevista es va destinar a empreses privades, entitats sense ànim de lucre i l'administració pública, que disposin de treballadores socials en la seva organització, mitjançant una selecció prèvia de diferents àmbits professionals, geogràfics, nombre de treballadores, etc.

Per a la base empírica d'aquest estudi, hem realitzat:

2031 Enquestes a treballadores socials

54 Entrevistes a treballadores socials

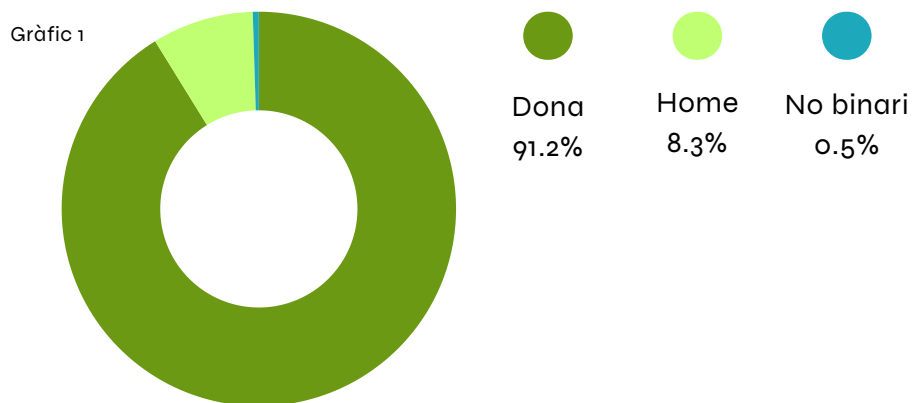
162 Enquestes a empreses privades, entitats sense ànim de lucre i l'administració pública

21 Entrevistes a empreses privades, entitats sense ànim de lucre i l'administració pública

3. Les treballadores socials en el món laboral

Gènere, edat i ubicació geogràfica del lloc de treball

- La majoria de les treballadores socials que han participat en l'enquesta són dones (91,2%). Aquesta dada ens confirma la feminització de la professió. (Gràfic 1)

Àmbits d'intervenció professional

Àmbits amb més representació:

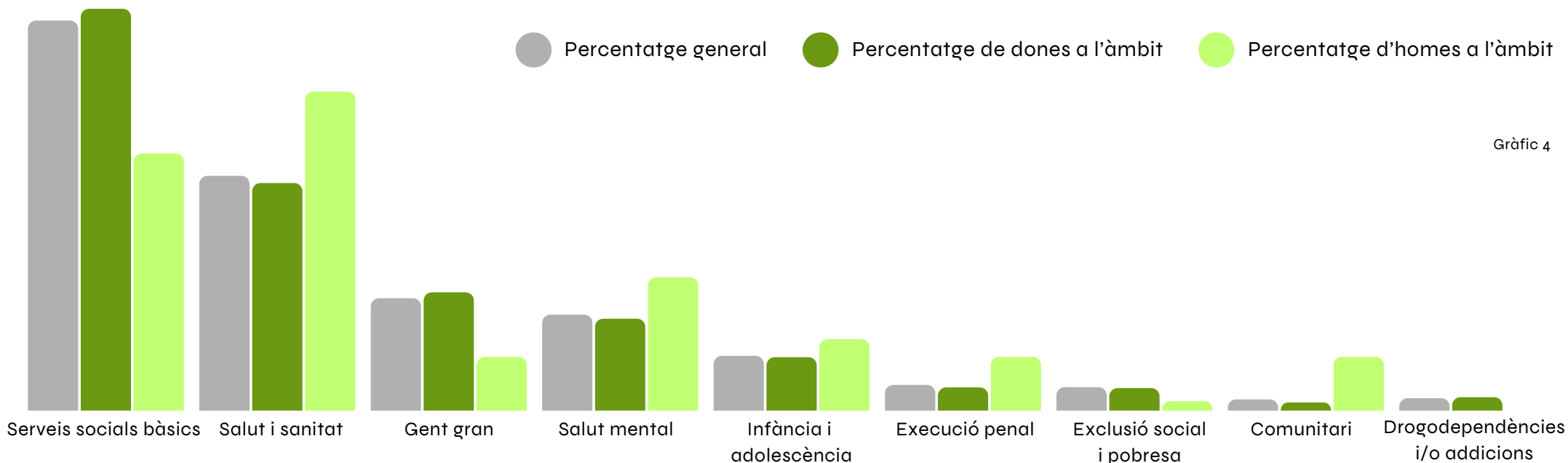
- Serveis socials bàsics: 33,1%
- Salut i sanitat: 19,9%
- Gent gran: 9,5%
- Salut mental: 8,1%
- Discapacitat: 8%

Àmbits amb menor representació:

- Drogodependències i/o addiccions: 1%
- Comunitari, Peritatge social/Jutjats i Habitatge: 0,9%
- Cooperació internacional: 0,2%
- Mediació i Atenció en emergències: 0,1%

- Observem a diferents àmbits una distribució desigual, entre dones i homes a la professió (Gràfic 4). Aquesta distribució es veu alterada pel percentatge d'homes a cada àmbit, ja que el percentatge de dones no varia del percentatge total. Aquesta alteració, es veu clarament definida als àmbits de Serveis socials bàsics (21,8%), Gent gran (4,51%), Exclusió social i pobresa (0,75%) i Drogodependències i/o addiccions, on no tenen representació.

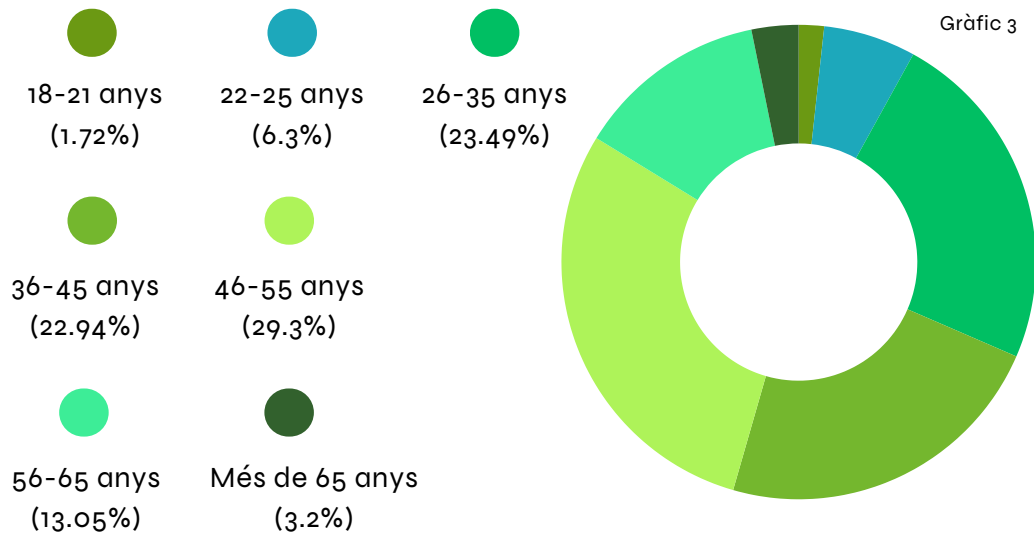
- Per contra, observem un percentatge més elevat que la mitjana de la professió a àmbits com Salut i sanitat (27,06%), Salut mental (11,28%), Infància i adolescència (6,02%), Execució penal (4,51%) i l'àmbit Comunitari (4,51%), on els homes quadrupliquen els resultats de les dones.

Gràfic 4

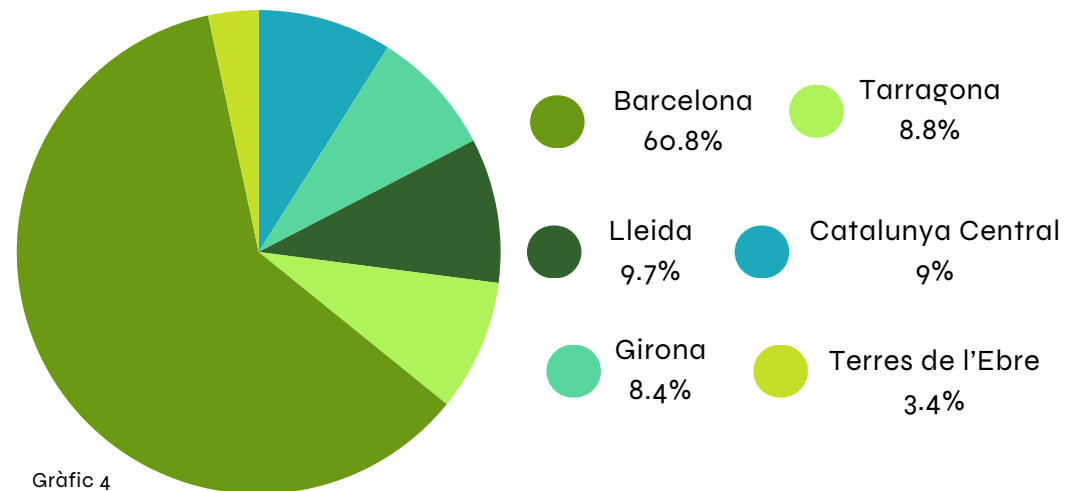
Edat i ubicació geogràfica del lloc de treball

- En la distribució per edats, trobem un gruix molt elevat de professionals en les tres franges intermèdies (de 26 a 35 anys, de 36 a 45 anys i de 46 a 55 anys). (Gràfic 3)

- Aquestes dades mostren una presència significativa de professionals joves, especialment en la franja d'edat de 26 a 35 anys. Aquesta dada indica que hi ha una regeneració contínua a la professió, amb una entrada constant de nous professionals.
- També és remarcable que, en aquesta franja d'edat i en la franja de 18 a 21 anys, el percentatge d'homes és molt superior a la mitjana. És important mencionar aquesta dada, podent afirmar l'augment d'homes en els perfils professionals més joves.
- Alhora, la concentració de treballadores entre 46 i 55 anys, reflecteix una base sòlida d'experiència que sustenta la professió.

- Els resultats en les següents dades són un reflex de la distribució de la població catalana en les diferents regions del territori. (Gràfic 4)
- Segons les dades recollides, el 60,8% de les professionals desenvolupen la seva tasca professional al territori de Barcelona. El 9,7% de les professionals de treball social treballen a Lleida.
- La Catalunya Central compta amb el 9% de les professionals, i Tarragona amb el 8,8%. A Girona, hi trobem el 8,4% de les professionals, una xifra que es correspon, gairebé amb exactitud, en proporció a la població en aquesta província. Finalment, les Terres de l'Ebre tenen el 3,4% de les professionals de treball social.
- Aquestes dades mostren una clara correlació entre la distribució de les professionals de treball social i la població total dels diferents territoris de Catalunya.

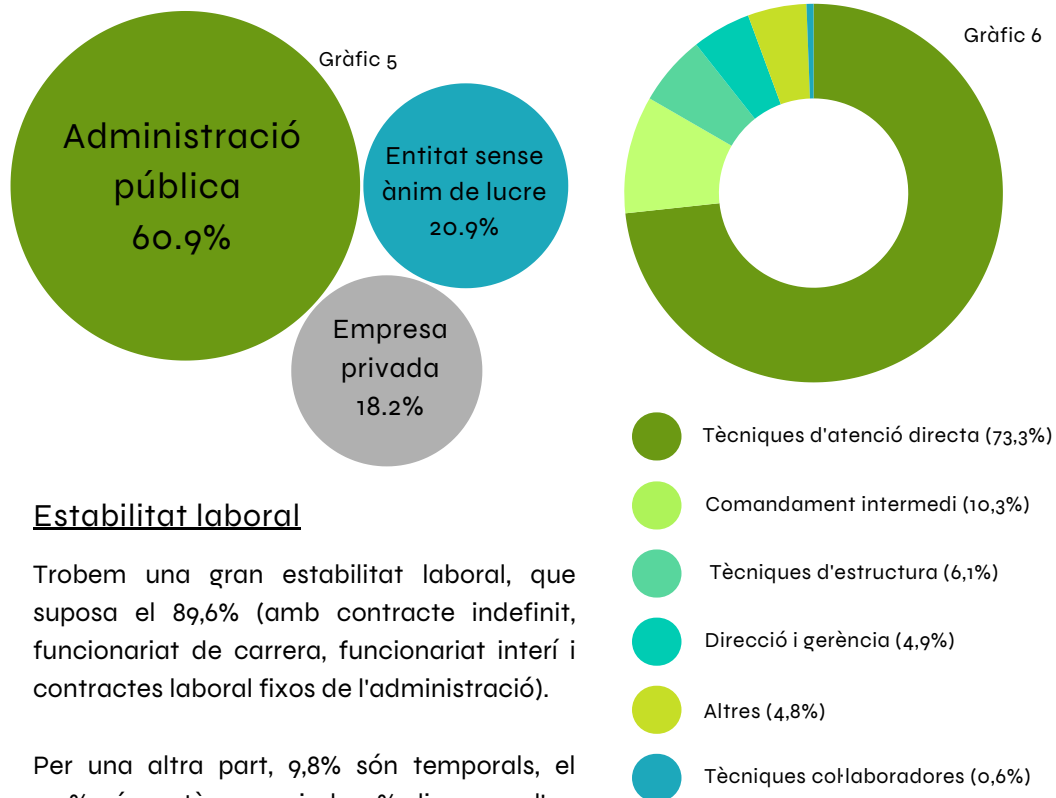
4. L'exercici professional

Contractació i rols professionals

En un 94,6% la resposta que vam obtenir va ser la de Treball per compte d'altri. Un 3,8% de les persones enquestades, van afirmar que treballaven per compte d'altri en dues o més entitats i el 0,9% de les enquestades va afirmar que treballava de forma dual, per compte d'altri i per compte propi. Únicament el 0,6% de les enquestades va respondre que treballava per compte propi.

Més de la meitat de les professionals treballen en l'administració pública, la tasca professional a entitats sense ànim de lucre i a empreses privades ha estat l'opció amb menys representació. (Gràfic 5)

Es constata una prevalença aclaparadora de rols tècnics d'atenció directa. Un percentatge més reduït ocupa càrrecs de comandament intermedi i un percentatge minoritari ocupa càrrecs de màxima responsabilitat, com direcció i gerència. (Gràfic 6)

Estabilitat laboral

Troben una gran estabilitat laboral, que suposa el 89,6% (amb contracte indefinit, funcionariat de carrera, funcionariat interí i contractes laboral fixos de l'administració).

Per una altra part, 9,8% són temporals, el 0,5% són autònomes i el 0,1% disposen d'un contracte de pràctiques.

La vocació

Segons les dades obtingudes en entrevistes realitzades a diverses professionals del sector, hem pogut observar que les treballadores socials que es van graduar fa més temps van escollir la professió principalment per vocació. Aquesta vocació es caracteritzava per una forta identificació amb els valors de la justícia social, el servei a la comunitat i la defensa dels drets humans.

Per contra, les treballadores socials més joves mostren també cert nivell de vocació, però no de manera tan fortament marcada. Aquest fenomen es pot explicar a partir de diversos factors socials, culturals i educatius que han canviat amb el temps, com:

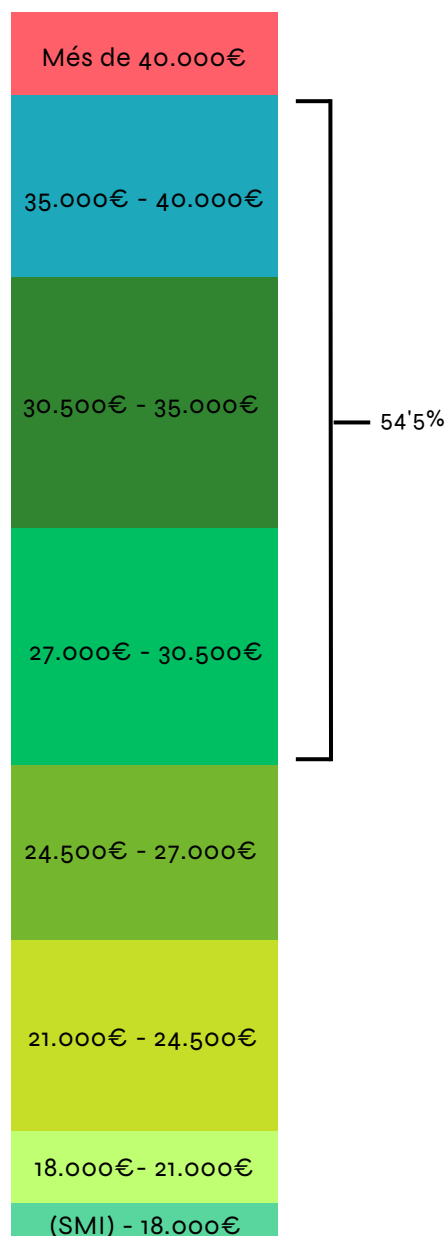
- Canvis en la formació acadèmica i professionalització del sector
- Canvis socials i culturals
- Expectatives laborals i estabilitat
- Referents professionals
- Impacte de la tecnologia i el canvi d'enfocament

Ingressos bruts anuals

Les dades ens mostren que:

- El 20,4% de les treballadores socials obtenen un barem de salari brut anual d'entre 30.500 € i 35.000 €
- El 19,3% obtenen un barem de salari brut anual d'entre 27.000 € i 30.500 €
- El 15,5% obtenen un barem de salari brut anual d'entre 21.000 € i 24.500 €
- El 14,8% obtenen un barem de salari brut anual d'entre 35.000 € i 40.000 €
- El 14,2% obtenen un barem de salari brut anual d'entre 24.500 € i 27.000 €
- El 6,7% obtenen un barem de salari brut anual de més de 40.000 €
- El 5,9% que obtenen un salari brut anual entre 18.000 € i 21.000 €
- El 3,1% de les professionals, obtenen entre 15.876 € (SMI) i 18.000 €

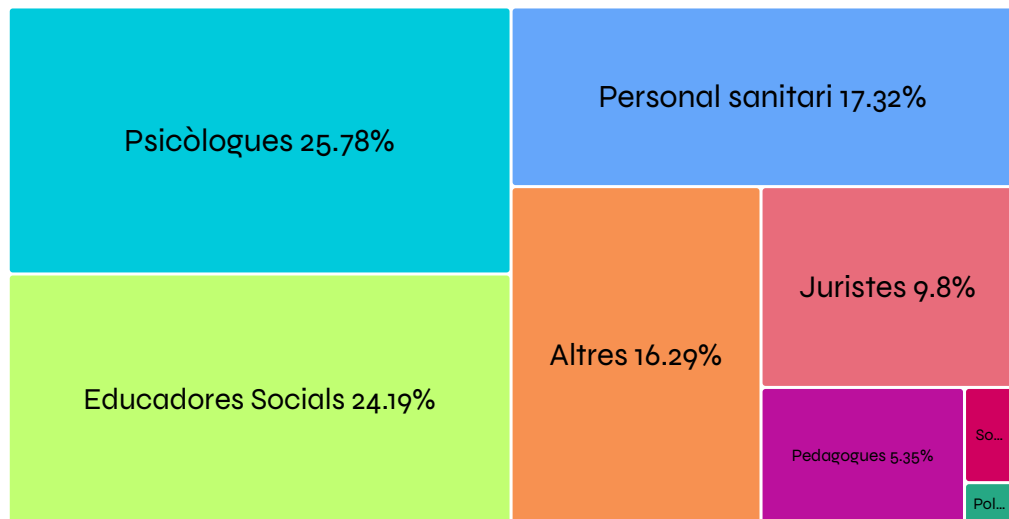
Gràfic 7

- Mentre que en els rangs salarials inferiors, el sector privat predomina amb un 84%, aquest percentatge disminueix dràsticament a mesura que els salaris augmenten. En el rang salarial més elevat, el 85,32% de les treballadores socials treballen per a l'administració pública. Les professionals amb salaris més baixos treballen majoritàriament en el sector privat, especialment a PIMES.
- Es pot observar un augment progressiu en la proporció de contractes indefinits a mesura que s'incrementa el rang salarial.
- La majoria de les treballadores socials en tots els rangs salarials són contractades com a tècniques. No obstant això, a mesura que augmenta el salari, també augmenta la proporció de comandament intermedi i gerència.
- L'àmbit de Serveis socials bàsics i l'àmbit de Salut i sanitat són els àmbits laborals amb major representació en els rangs salarials més alts. En el rang de més de 40.000€, els Serveis socials bàsics representen el 49,54%, i Salut i sanitat el 23,85%.

Tasca compartida

El 97% de les treballadores socials afirmen que treballen en equips multidisciplinaris, col·laborant amb professionals com: psicòlogues, educadores socials i professionals sanitaris, entre d'altres. Les treballadores socials afirmen treballar de mitjana amb més de 3 d'aquests perfils professionals. (Gràfic 8):

Gràfic 8

Formació acadèmica complementària

El 69,9% indiquen que no han requerit estudis complementaris al grau o diplomatura. No obstant això, un 30,1% sí que han requerit formació extra, per accedir als seus càrrecs professionals actuals. Aquesta formació inclou cursos específics (41,9%), màsters (23,96%), postgraus (21,69%), altres opcions (11,11%) i doctorats (1,34%).

Les dades mostren que les professionals amb formació complementària, solen obtenir remuneracions econòmiques més elevades.

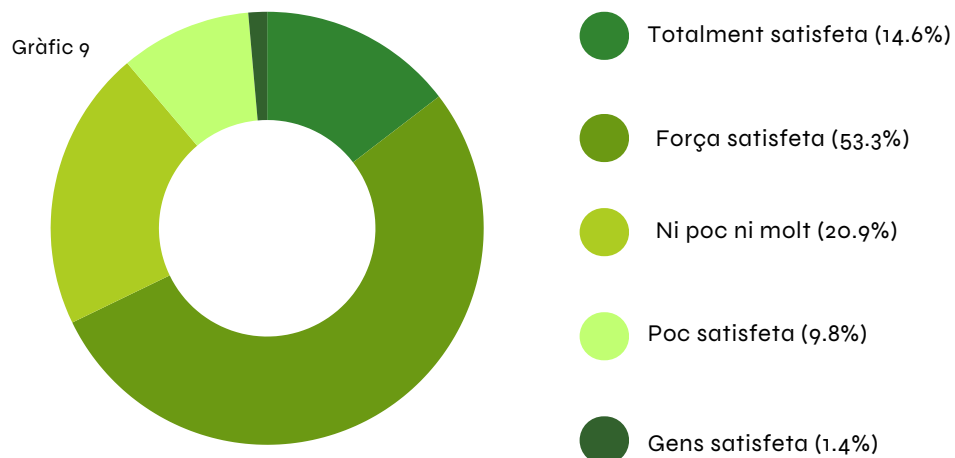

La importància de la tasca multidisciplinària en el treball social rau en la capacitat d'entrellaçar sabers, perspectives i experiències diverses per generar respostes més humanes i profundes a les necessitats socials.

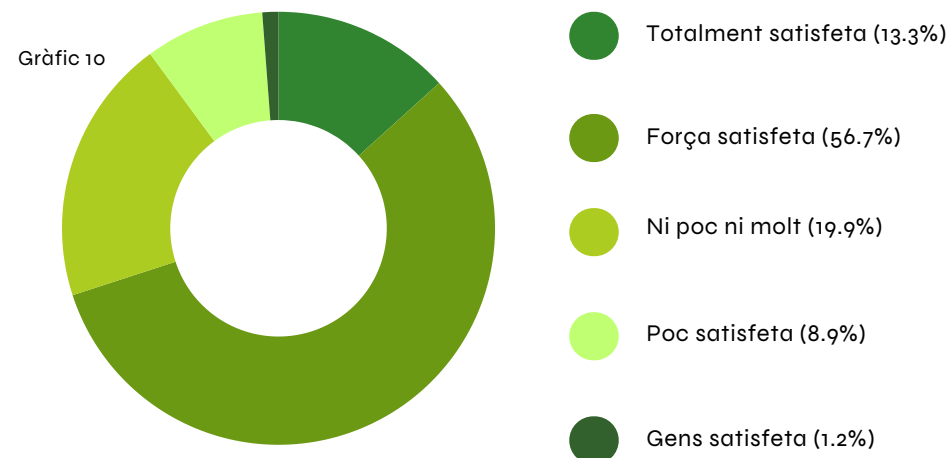
Aquesta col·laboració no és només una suma de coneixements tècnics, sinó un diàleg constant entre professionals que permet entendre la realitat des de múltiples dimensions. La força d'un equip multidisciplinari resideix en la seva habilitat per construir solucions que no serien possibles des d'una sola mirada, reflectint així la complexitat de la mateixa condició humana.

5. Valoracions de les treballadores socials

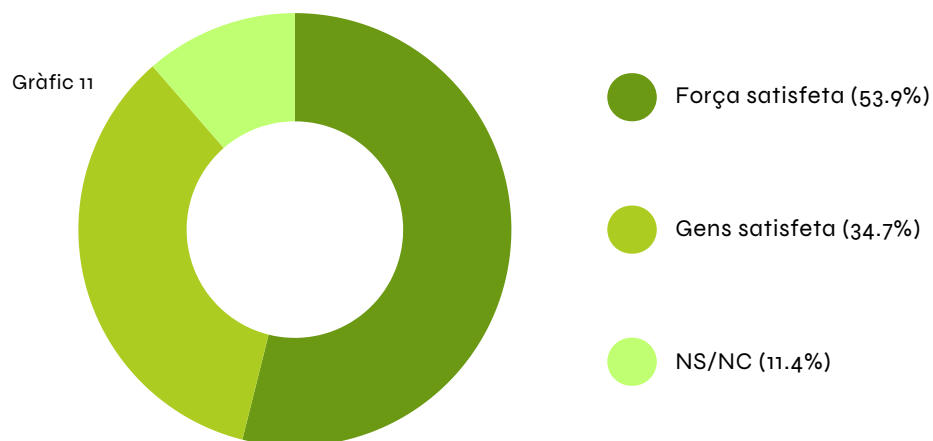
Satisfacció amb el treball social, com a camp professional

Satisfacció amb la feina actual

Satisfacció amb el grau o diplomatura

Podem observar com la satisfacció de les treballadores socials, envers el camp professional i la seva actual feina és gairebé idèntic (Gràfic 9 i Gràfic 10).

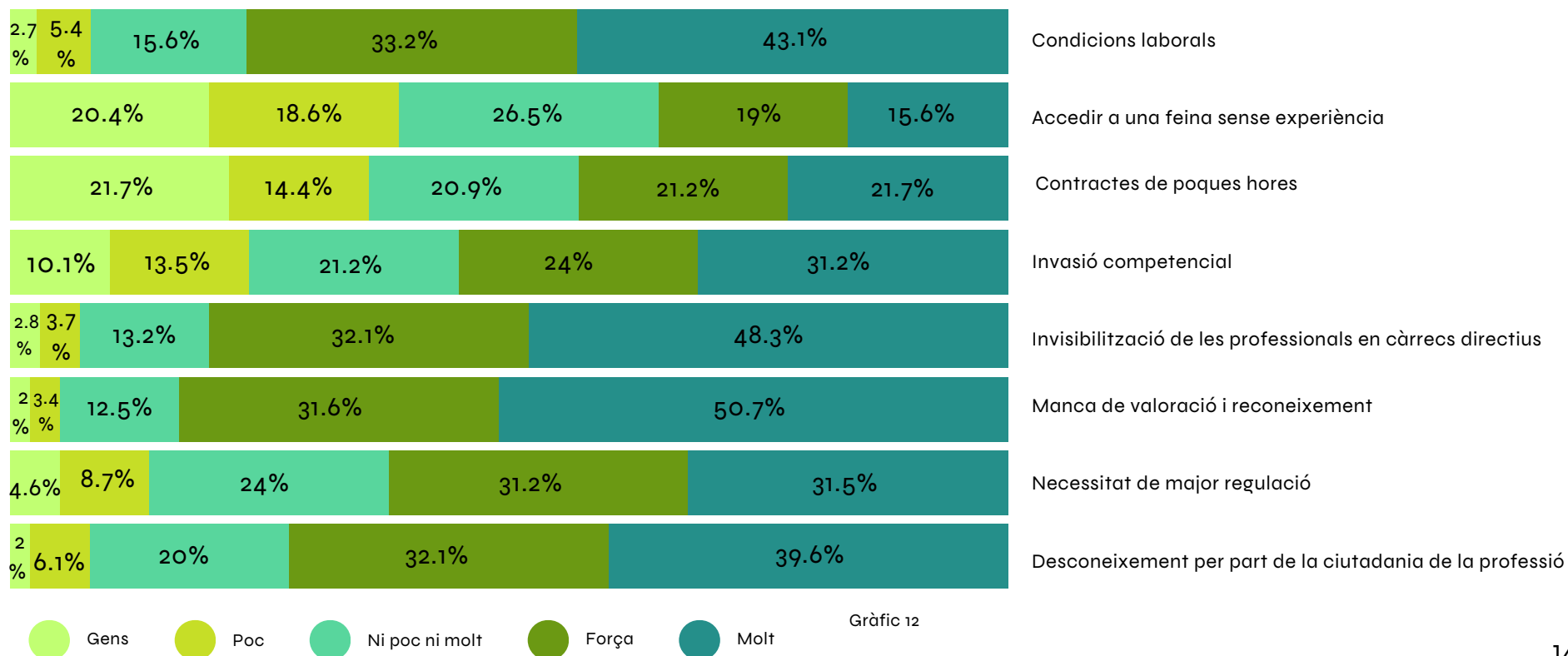
Per a millorar aquest grau de satisfacció, principalment les professionals reclamen: Major reconeixement per part de l'administració, una millora en les condicions laborals, actualització de convenis, el reconeixement de la ciutadania de la professió i el suport a la cura de la salut mental.

La satisfacció amb el grau o diplomatura disposa d'un suport correcte, encara que un gran nombre de treballadores socials consideren que la formació acadèmica ofereix una preparació insuficient per a la realitat laboral. A més, també destaquen una manca d'especialitzacions dins dels programes acadèmics.

Preocupacions envers el camp professional

Les preocupacions més destacades entre les treballadores socials són la invisibilització en càrrecs directius (80,4% entre Força i Molt), la manca de valoració i reconeixement (82,3% entre Força i Molt), les condicions laborals (76,3% entre Força i Molt), i el desconeixement per part de la ciutadania de la professió (71,7% entre Força i Molt). (Gràfic 12)

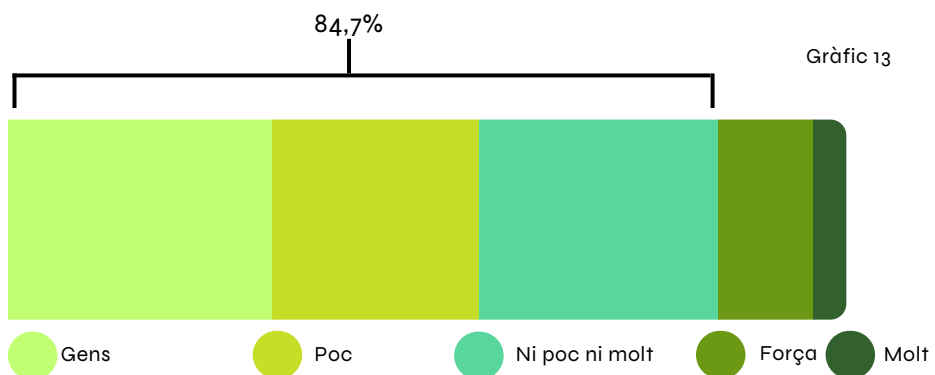
- Accedir a una feina sense experiència és la temàtica que menys preocupa, encara que si analitzem aquesta dada per rangs d'edat, es modifica. En els rangs més joves, la màxima preocupació per aquesta temàtica, supera el 70%.
- Contractes de poques hores, pateix la mateixa situació, en els rangs d'edat més joves (22 - 25 anys i 26 - 35 anys), aquesta temàtica supera el 70%.
- Amb la invasió competencial observem la situació contrària. Tot i ser una temàtica amb una preocupació menor, quan l'analitzem per rangs d'edat superiors a 45 anys, aquesta preocupació augmenta gairebé al 80% dels resultats.

La cura de les professionals

Més de la meitat de les treballadores socials enquestades (53,6%), opinen que hi ha una mancança clara de suport cap a la cura de la salut mental. En concret, la supervisió tant de casos com d'equips, és un aspecte sovint mencionat per les professionals que reclamen poder disposar d'aquests serveis.

En ser preguntades pel seu lloc de feina específicament, les treballadores socials afirmen que la seva entitat promou molt poc aquests recursos amb un 24,7% i un 31,5% no ho fa gens. Un 28,5% afirma que ni poc ni molt. Només un 11,4% afirma que es promouen força, i un 3,9% afirma que molt. (Gràfic 13)

Discriminació

Més del 50% de les treballadores socials dels grups d'edat més oposats, de 22 a 35 anys i de 56 a 65 anys, van afirmar haver patit discriminació per edat.

També observem altres formes de discriminació, per motius d'orientació sexual o identitat de gènere, nacionalitat, gènere, ètnia, origen, discapacitat i motius religiosos. Tot i que aquests tipus de discriminació són menys comuns, no són inexistent i poden tenir un impacte significatiu per a qui ho experimenta.

Violències

- El 23,5% de les treballadores socials va indicar haver patit agressions verbals, rumors o aïllament social.
- Un 15,7% de les treballadores socials va informar haver patit conductes violentes o amenaces de violència física.
- Un altre 9% de les treballadores socials va afirmar haver patit violència física comesa per usuaris.
- L'1,8% de les treballadores socials va informar haver patit assetjament sexual al lloc de treball.
- Un 0,3% de les treballadores socials va informar haver patit violència física comesa per persones que pertanyen a l'entitat on treballa, és a dir, per companys i/o caps.

Gràfic 14

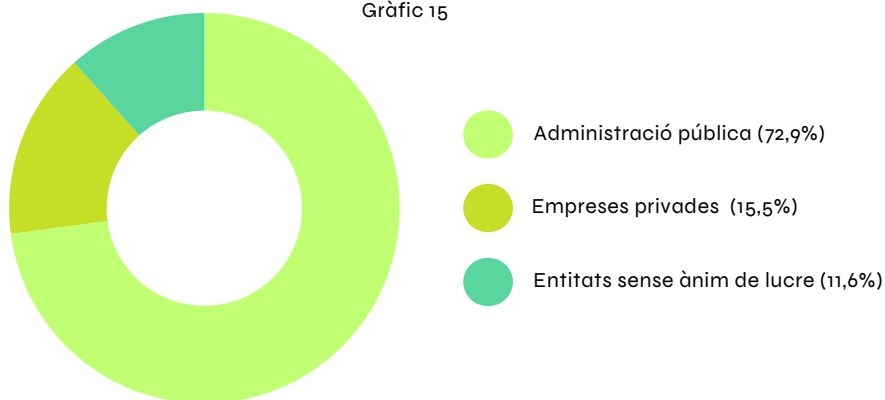
Més de la meitat de les Treballadores socials (50,3%), afirmen haver patit violències al seu lloc de feina.

6. Les altres treballadores socials

Estudiants del grau

Els àmbits d'intervenció professional que més interessen a les estudiants són: Salut i sanitat, Serveis socials bàsics, Infància i adolescència i Salut mental. Per contra, els àmbits que menys interessen són Gent gran, Discapacitat, Mediació i Habitatge. Aquests interessos van relacionats amb les preferències del lloc de treball, donat que l'administració pública és l'opció més escollida per les estudiants i és on es desenvolupen els àmbits que més interessen. Per contra, les empreses privades o entitats sense ànim de lucre, són l'opció menys escollida i on es desenvolupen els àmbits menys escollits per les estudiants. (Gràfic 15)

Gràfic 15

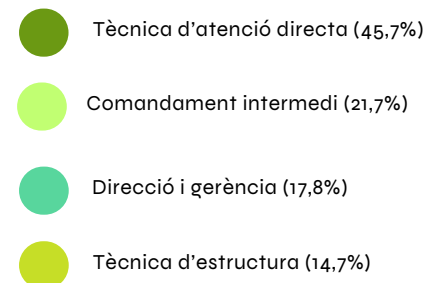

El treball social ha experimentat una evolució important, amb un creixent interès entre les noves generacions d'estudiants, per la influència de referents professionals propers. Un gran percentatge d'aquestes estudiants, opten per aquests estudis després d'haver presenciat l'impacte positiu d'una treballadora social en la seva vida o la de persones properes.

Les actuals estudiants del grau, en ser preguntades per quin creuen que serà el càrrec de màxima responsabilitat al qual accediran al llarg de la seva carrera professional, tenen una tendència clara a l'atenció directa i es menysvalora, la possibilitat d'accedir a càrrecs de responsabilitat. (Gràfic 16)

Aquesta situació és una preocupació creixent, envers el seu accés a càrrecs de responsabilitat, que sovint es troba limitat per barreres estructurals dins de les organitzacions i per estereotips de gènere. Aquesta realitat posa en evidència la necessitat de revertir aquestes limitacions, fomentant una cultura que ofereixi més oportunitats de lideratge i gestió a les professionals.

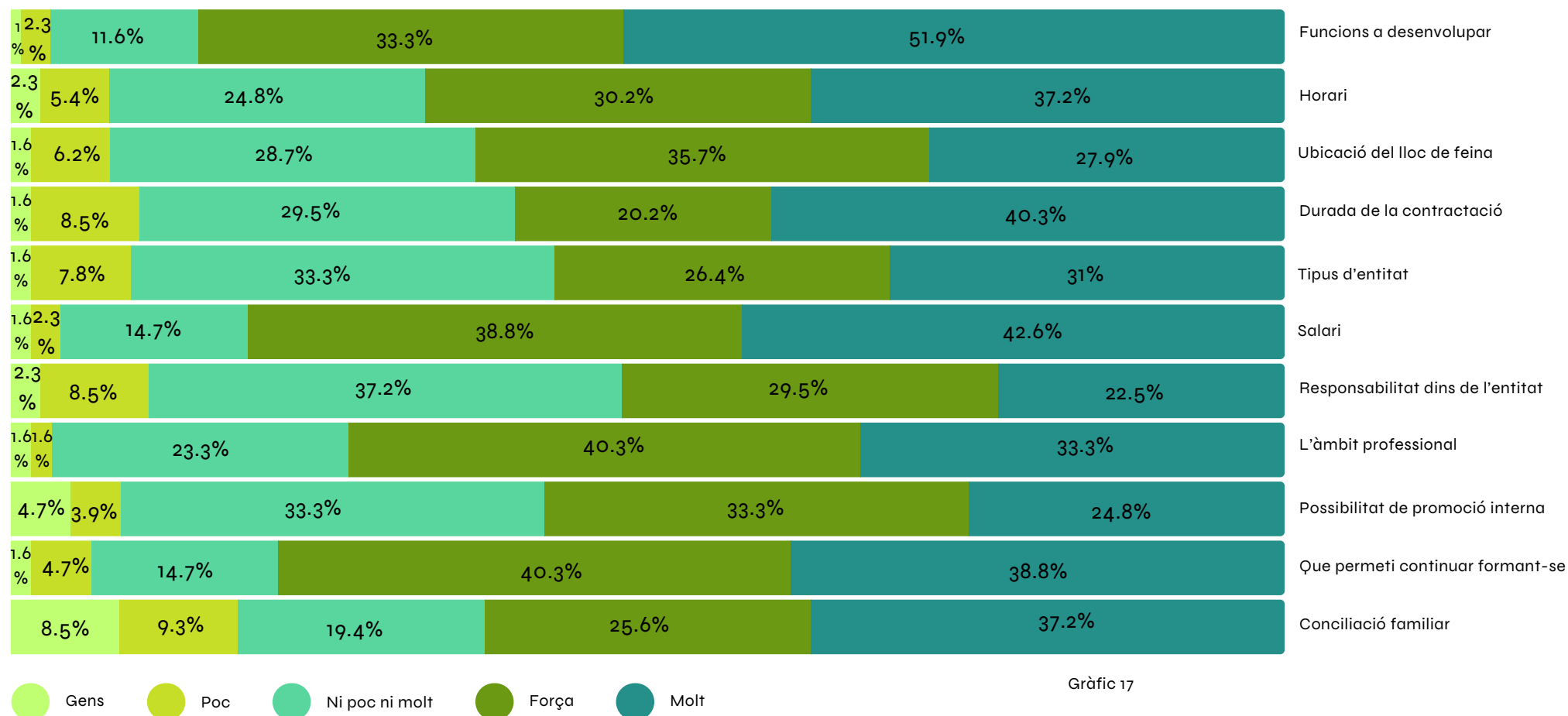
Gràfic 16

Estudiants del grau

En el moment futur de recerca de feina, les estudiants valoren força i molt, factors que afecten directament la seva qualitat de vida i el seu desenvolupament professional, com les funcions a desenvolupar (85,2%), el salari (81,4%), la possibilitat de continuar formant-se (79,3%) i l'àmbit professional (73,6%). Per contra, la responsabilitat dins de l'entitat (52%) i el tipus d'entitat (57,4%), són els factors que menys influeixen en la futura recerca de feina. (Gràfic 17)

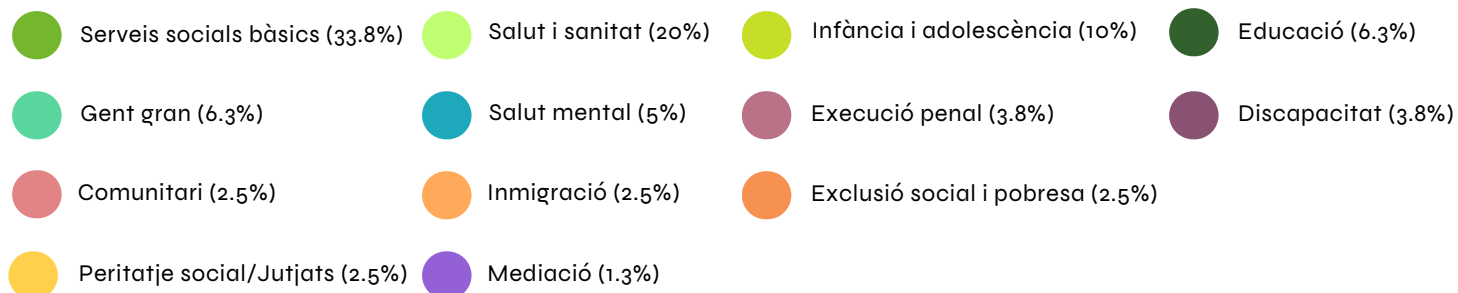
Aquestes prioritats reflecteixen una preocupació per l'equilibri entre la vida laboral i personal, la seguretat laboral i les oportunitats de creixement professional.

Treballadores socials jubilades

La professió de treballadora social ha estat històricament vinculada a l'administració pública, una tendència que podem observar amb les professionals jubilades. El 72,5% de les treballadores jubilades van desenvolupar la seva tasca principalment a l'administració pública, el 16,2% ho va desenvolupar a entitats del sector social sense ànim de lucre i l'11,2% a empreses privades.

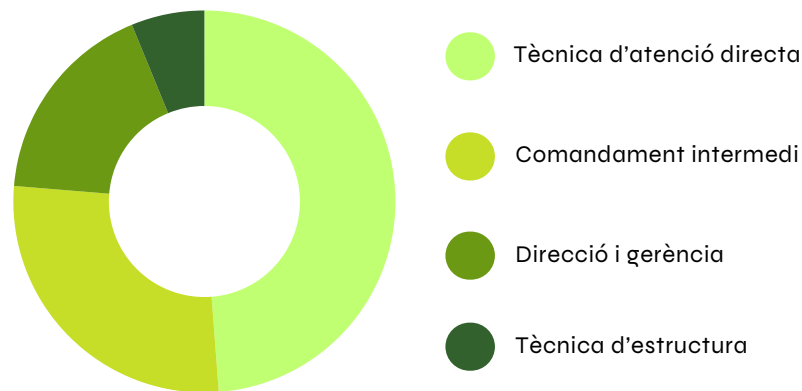
Aquestes dades tenen relació directa amb els àmbits d'intervenció professional on es van dedicar preferentment aquestes treballadores socials. Observem com els àmbits que disposen d'un percentatge més elevat, es troben tradicionalment lligats a l'administració pública. (Gràfic 18)

Gràfic 18

Les treballadores socials jubilades revelen una distribució notable en els nivells de responsabilitat màxims assolits. Aproximadament el 48,8% ocupava posicions com a tècniques d'atenció directa, el 27,5% va accedir a posicions de comandament intermedi. El 17,5% va accedir a posicions de màxima responsabilitat, de direcció i gerència. Només el 6,2% va ocupar posicions tècniques d'estructura. (Gràfic 19)

Els càrrecs de major responsabilitat, obtenen resultats més elevats en treballadores socials jubilades, en comparació amb les professionals en actiu. Aquesta situació pot ser explicada per una dilatada carrera professional, que comporta l'accés a càrrecs superiors.

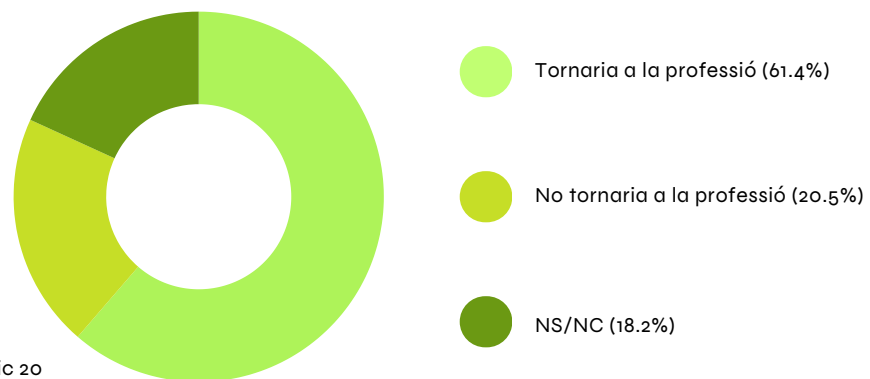
Gràfic 19

Treballadores socials que han abandonat la professió

Els motius de les treballadores socials que han abandonat la professió, principalment són relacionats amb les condicions laborals i personals. El principal motiu descrit per les treballadores socials, són les condicions precàries del sector (52,3%), que inclouen salaris baixos, una gran càrrega de treball i la manca de recursos.

La insatisfacció amb les sortides laborals i la dificultat d'aconseguir feina sense experiència prèvia, són aspectes que també destaquen aquestes titulades. A més, la manca de conciliació familiar i la rigidesa horària són també factors que han impulsat moltes a buscar opcions més compatibles amb les seves vides personals.

Molts d'aquests motius han fet que un gran nombre de professionals del sector, ho abandonin cap a la cerca d'una altra dinàmica professional o personal. Encara això, hi ha un gran nombre de treballadores socials que tornarien a la professió, sí les condicions descrites es modifiquessin. (Gràfic 20)

Gràfic 20

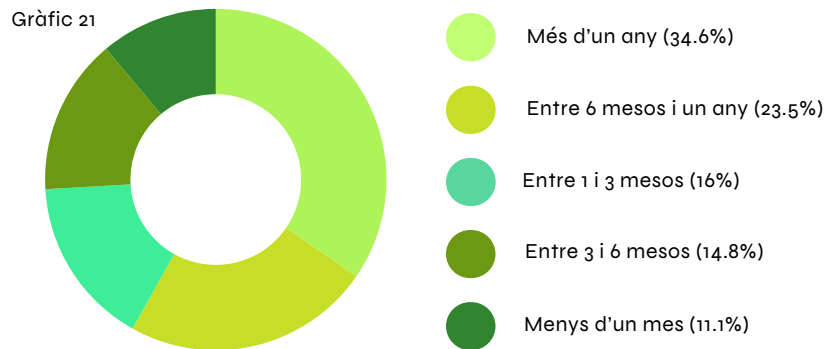
La pèrdua de treballadores socials és un reflex de les actuals condicions laborals i la manca de reconeixement que, malauradament, caracteritza el sector.

Reincorporar aquestes professionals no només és una oportunitat per recuperar la seva valuosa experiència, sinó també una necessitat per evidenciar les falles estructurals que han empès tantes a marxar.

Oferir un entorn de treball més just, amb millor reconeixement i condicions, és un pas decisiu per garantir la seva tornada i reforçar la qualitat dels serveis.

Treballadores socials a l'atur o fora de l'àmbit, però que volen tornar

En aquest apartat mencionarem a les professionals, que per diferents motius no es dediquen al camp professional del treball social, encara que volen dedicar-sí. En ser preguntades envers la temporalització de recerca de feina que s'adapti a les seves condicions i als seus objectius, els resultats van ser diversos (Gràfic 21):

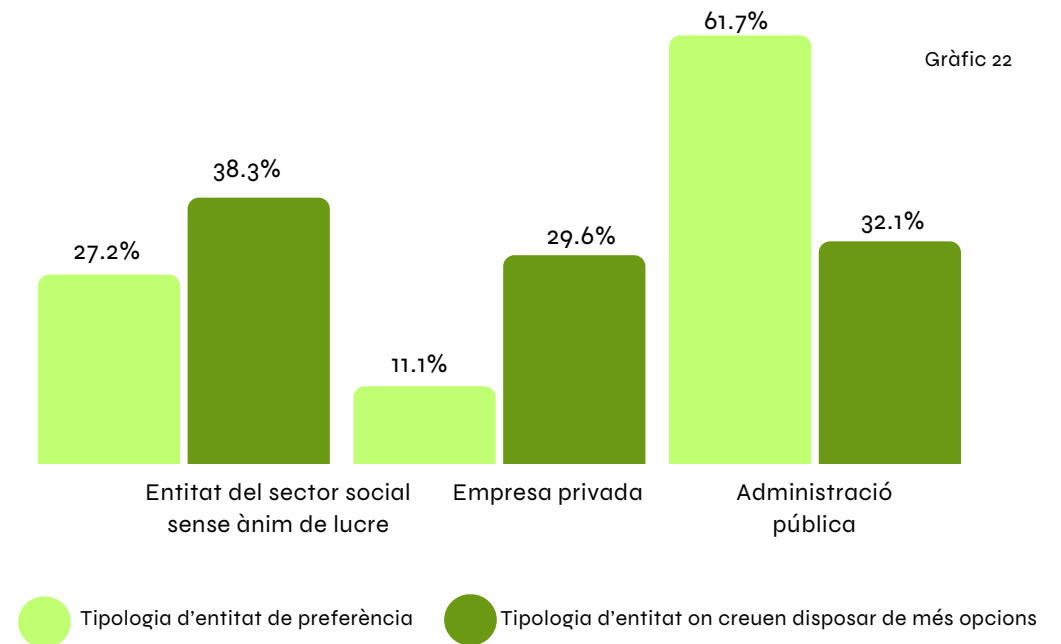

A més, el 58% afirmen no haver rebutjat cap oferta de feina en aquest període. Les professionals que sí han rebutjat ofertes de feina, principalment ho han fet per un salari baix (38,9%), una jornada laboral que no s'adaptava a les seves necessitats (25,8%), la ubicació del lloc de feina (24,5%), entre altres motius.

Els àmbits professionals de preferència per aquestes treballadores socials, són Salut i sanitat (14,8%), Infància i adolescència (9,87%), Salut Mental (8,97%), Immigració (8,52%), Educació (7,62%), Serveis Socials Bàsics (7,62%), entre d'altres.

Aquestes treballadores socials mostren una clara preferència per treballar a l'administració pública. En segon lloc, la preferència és treballar a entitats del sector social sense ànim de lucre, i, en últim lloc, opten per empreses privades.

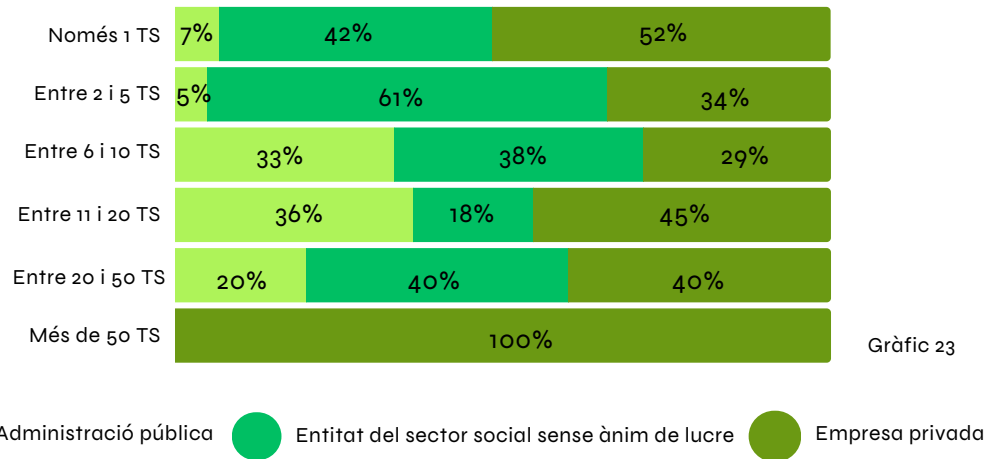
No obstant això, observem una diferència elevada envers les possibilitats d'accedir, ja que l'administració pública ocupa el segon lloc, i afirmen disposar de més opcions de ser contractades en entitats del sector social sense ànim de lucre, i també, en tercer lloc, a empreses privades. La discrepància entre preferències i percepcions, està influenciada per la realitat del mercat laboral. (Gràfic 22)

7. Sector privat i sector públic

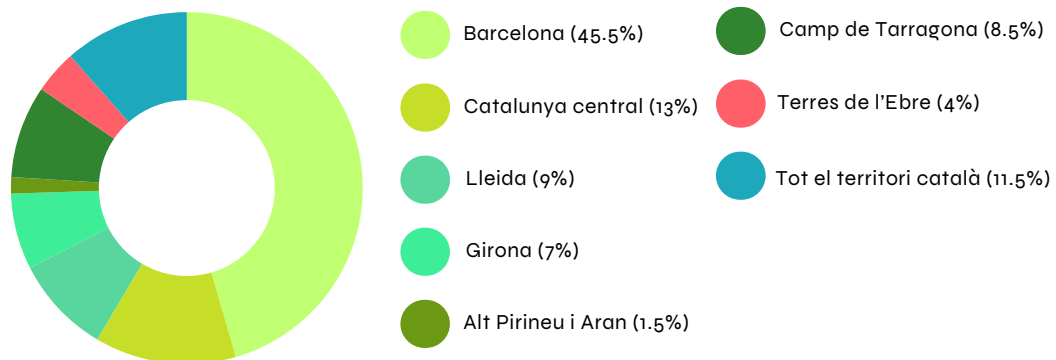
Dades generals

La mostra correspon a entitats del sector social sense ànim de lucre amb un 48,1%, mentre que un 40,7% provenen d'empreses privades i un 11,1% de l'administració pública. Envers aquestes dades, el nombre de treballadores socials contractades varia i iguala els valors de la mostra representativa. (Gràfic 23)

Gràfic 23

Ubicació geogràfica

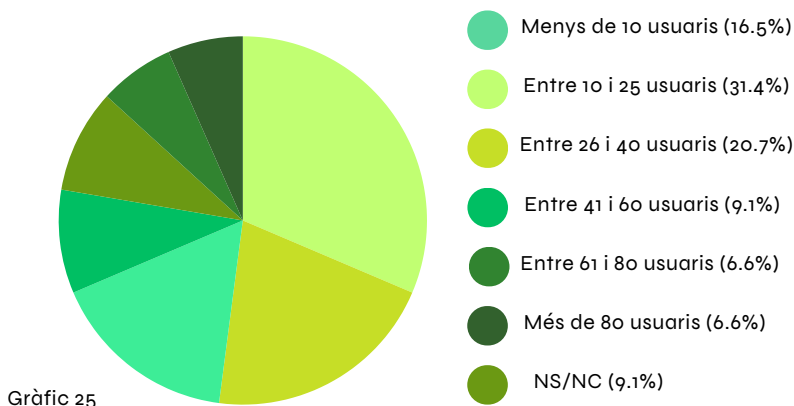
Gràfic 24

- Les dades mostren que les entitats amb més de 10 anys d'antiguitat constitueixen les entitats amb major nombre de treballadores socials contractades. Aquest fet està vinculat a una elevada estabilitat i consolidació en el teixit social i territorial, aspecte que permet contractar un nombre més elevat de treballadores socials.
- Les entitats amb una antiguitat inferior a 10 anys, reflecteixen dificultats en establir-se i en disposar de prou recursos per a la contractació de personal especialitzat, com són les treballadores socials. Aquestes entitats representen les entitats amb menor nombre de treballadores socials contractades.

Volum setmanal d'atenció al sector privat

El volum setmanal d'atenció d'usuaris indicat per les entitats del sector privat (entitats del sector social sense ànim de lucre i empreses privades) són els següents (Gràfic 25):

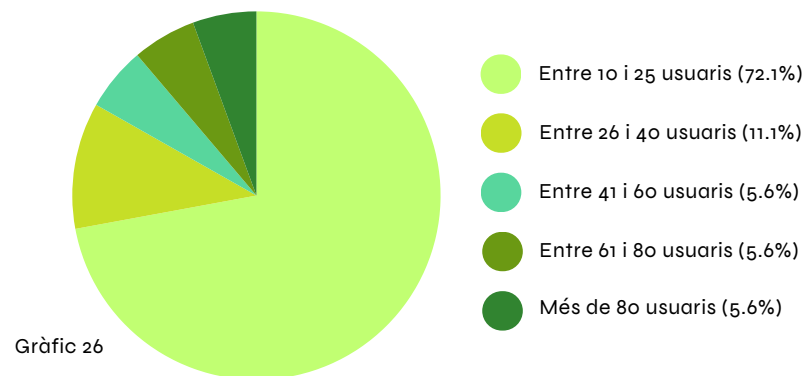
Per a poder analitzar el grau de complexitat que suposen aquests casos, hem preguntat l'adequació a la tasca professional:

- El 60,3% de les entitats consideren que el volum d'intervenció setmanal de les professionals és adequat.
- El 18,2% de les entitats indiquen que el volum d'intervenció de les professionals és elevat.
- El 10,7% de les entitats perceben el volum d'intervenció de les professionals com a baix.
- El 8,3% indiquen incertesa amb l'adequació de la tasca, amb NS/NC.
- El 2,5% de les entitats perceben el volum d'intervenció com a excessiu.

D'aquestes dades podem extreure una certa desconexió amb l'àmbit professional, donat que els volums d'atenció elevada i excessiu, no corresponen amb els percentatges d'atenció d'usuaris més elevada.

Volum setmanal d'atenció a l'administració pública

El volum setmanal d'atenció d'usuaris indicat per l'administració pública són menys amplis que al sector privat (Gràfic 26):

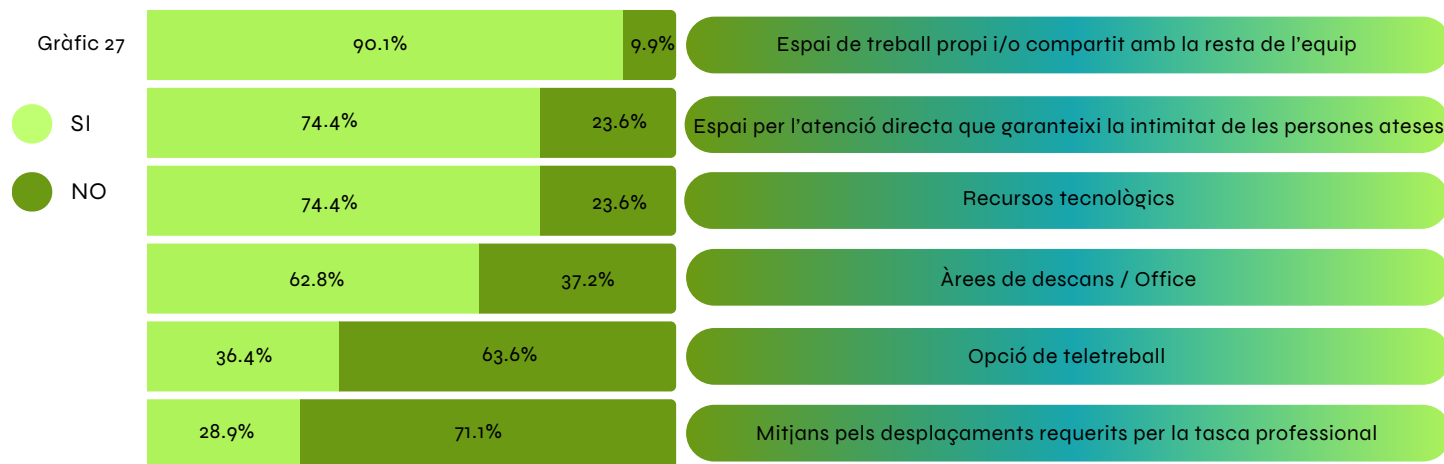
Per a poder analitzar el grau de complexitat que suposen aquests casos, hem preguntat l'adequació a la tasca professional:

- El 44,4% dels serveis públics consideren que el volum d'intervenció setmanal de les professionals és elevat.
- El 33,3% dels serveis públics indiquen que el volum d'intervenció de les professionals és adequat.
- El 22,3% dels serveis públics perceben el volum d'intervenció de les professionals com a excessiu.

Observem que no hi ha cap servei públic que hagi indicat que el volum d'intervenció sigui baix. Aquesta absència suggereix que els serveis públics, tenen una percepció clara de la càrrega de treball que fan les treballadores socials. Les ràtios establertes per llei, faciliten les percepcions de la càrrega de treball.

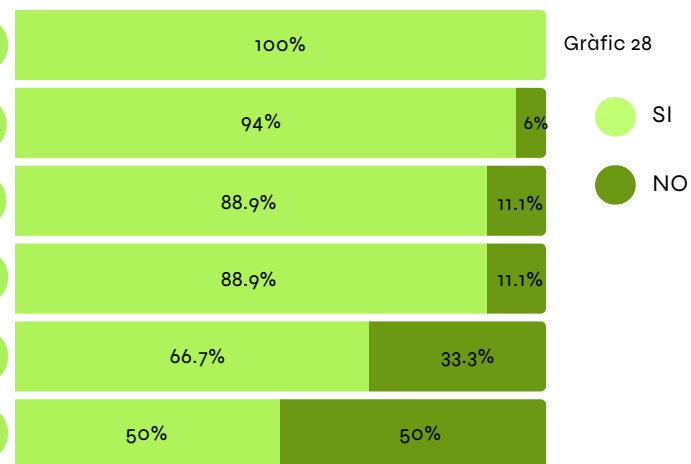
Recursos al sector privat

Les treballadores socials al sector privat disposen dels següents recursos (Gràfic 27):

Recursos a l'administració pública

Les treballadores socials al sector públic disposen dels següents recursos (Gràfic 28):

És preocupant observar que hi ha treballadores socials que no disposen d'espais físics que garantissin dur a terme la tasca professional, donat per la seva essencialitat en l'atenció directa. No obstant això, que les professionals no disposin de recursos tecnològics ni d'àrees de descans, són preocupacions definides per les treballadores socials.

Cura de la salut mental

Gairebé el 60% de les entitats, tant del sector privat com del públic, reconeixen que les treballadores socials contractades no disposen de cap protocol de cura o supervisió per gestionar la seva salut mental. Aquesta manca de recursos per a la cura del benestar emocional i la salut mental és una de les preocupacions més grans entre les professionals.

8. Avenços i retrocessos de la professió

Avenços de la professió

En els recents anys, la professió s'ha introduït en nous camps professionals, on anteriorment no disposava de protagonisme, a la vegada que ha viscut canvis definits. En aquest apartat els analitzarem:

- Enfocament en la salut mental: En la darrera dècada, la professió de treball social ha experimentat un increment notable en el seu enfocament i implicació en l'àrea de la salut mental. Aquest canvi s'ha produït com a resposta a la creixent consciència sobre la importància de la salut mental i les seves implicacions en el benestar general de les persones.
- Defensa dels drets de la professió de treball social amb enfocament LGBTIQ+: La professió de treball social ha experimentat una evolució significativa en aquest camp, fomentant la integració i el suport a la comunitat LGTBIQ+, una necessitat fonamental per garantir la igualtat de drets i la dignitat de totes les persones.
- Tecnologia i digitalització: L'ús de noves tecnologies ha transformat la manera en què es desenvolupa el treball social. Les eines digitals s'empren per gestionar casos, comunicar-se amb els usuaris i coordinar serveis. Això inclou software de gestió de casos, aplicacions mòbils per al seguiment i la comunicació, i plataformes en línia per a la formació i el desenvolupament professional.
- Major reconeixement i visibilitat: La professió de treball social cada vegada es troba més reconeguda com una professió essencial en la prestació de serveis de caràcter social. Aquest reconeixement, encara que és insuficient, suposa un avenç per a la professió i per a les professionals que ho representen.

Els avenços de la professió de treball social, tot i que sovint imperceptibles en la quotidianitat, són la manifestació d'una consciència col·lectiva que es transforma, esdevé més inclusiva i compromesa amb el benestar de les persones; un procés on l'empatia, el coneixement i la lluita per la justícia social convergeixen per construir una societat més equitativa, en la qual cada professional esdevé un agent de canvi que, sense renunciar als valors arrelats a la cura i la comunitat, reivindica el reconeixement i la dignitat que aquesta tasca essencial mereix.

El treball social avança quan es transforma en un reflex del compromís col·lectiu per una societat més justa, on la cura i la dignitat són els pilars fonamentals del canvi.

Retrocessos de la professió

En els recents anys, també hem pogut comprovar com la professió ha patit certs retrocessos envers l'ocupació de les treballadores socials en un seguit d'àmbits, on anteriorment disposaven d'un protagonisme. Aquest retrocés en gran manera és donat per la substitució de la figura de treballadora social, per professionals d'una altra disciplina.

- Àmbit empresarial
- Àmbit educatiu
- Recerca de l'equilibri vital, educatiu i comunitari (REVEC)
- Serveis d'atenció a la violència de gènere
- Àmbit penitenciari
- Atenció a la discapacitat i serveis d'inserció laboral
- Gestió de l'habitatge i desnonaments
- Mediació familiar
- Atenció a la infància i serveis de protecció

La professió de treball social ha experimentat importants retrocessos en els últims anys, amb la substitució gradual de les treballadores socials per perfils d'altres disciplines en àmbits on abans tenien un rol central. Aquesta tendència no només afecta l'ocupació, sinó que impacta en la naturalesa de l'atenció que es presta en els àmbits mencionats.

Això no és només una qüestió de llocs de treball; implica la pèrdua d'una mirada integral i humana en espais crítics. Sense aquesta presència, aquests àmbits perden una connexió essencial entre professional i persona, debilitant la capacitat de transformació social real.

9. Noves tendències i formació

Noves tendències

En un món en constant evolució, la professió del treball social està experimentant transformacions significatives que responen a les noves necessitats socials, tecnològiques i globals. Aquests canvis estan impulsant noves tendències que redefeixen la pràctica de la professió, tant en els mètodes d'intervenció com en les àrees d'actuació. A continuació mencionem les principals tendències recollides de les entrevistes i enquestes amb els organismes contractants:

- Especialització: L'especialització s'ha convertit en una realitat cada vegada més consolidada dins del mercat laboral del treball social. Tradicionalment, es buscaven professionals amb un perfil generalista que poguessin abordar una gran varietat de problemàtiques socials. No obstant això, actualment es mostra una preferència creixent per professionals altament especialitzats en àmbits concrets.
- Tecnologització de la professió: En un context en què les eines digitals són omnipresents, els professionals del treball social s'han adaptat ràpidament a aquest nou entorn tecnològic. Cada cop més, les treballadores socials depenen de programes informàtics i plataformes digitals per dur a terme el seguiment i la gestió de les persones usuàries dels serveis.
- Ampliació d'àmbits d'intervenció: A mesura que la societat i les problemàtiques socials es tornen més complexes, també ho fa el paper de la treballadora social, que ara és requerit en sectors més diversos que mai. Aquesta expansió de les àrees d'intervenció obre noves oportunitats professionals, que permet aplicar els seus coneixements en nous contextos.
- Disseny de projectes al sector privat: Cada vegada més, les entitats del sector privat demanden la figura de la treballadora social per desenvolupar i implementar projectes socials, així com per gestionar subvencions o finançaments públics i privats, encara que no sigui una funció definida dins del perfil tradicional de la Treballadora social.
- Gestió de serveis públics: Les professionals cada vegada estan assumint més funcions relacionades amb la gestió de serveis públics i recursos econòmics. Aquesta nova responsabilitat implica que les treballadores socials duguin a terme més tasques burocràtiques, en comptes de dedicar-se plenament a l'atenció directa a les persones.

Formació

Amb l'evolució de la societat i les necessitats emergents dels col·lectius més vulnerables, la formació en el treball social ha d'adaptar-se a les noves realitats. L'avenç tecnològic, els canvis en les dinàmiques familiars i comunitàries, i els reptes globals com el canvi climàtic o les migracions massives exigeixen que les treballadores socials adquireixin noves competències per respondre de manera més efectiva i especialitzada. A continuació mencionem els principals àmbits de formació recollits de les entrevistes i enquestes amb els organismes contractants:

- Competències digitals i tecnològiques
- Salut mental i Intervenció psicosocial
- Justícia social i drets humans
- Treball en xarxa i gestió comunitària
- Treball social en context de canvi
- Enfocament sistèmic
- Gestió de serveis públics
- Formació aplicada a la tasca actual

La formació contínua en el treball social és essencial donat la realitat dinàmica i de constant canvi, que envolta les professionals. Mantenir-se en aprenentatge constant no només permet adaptar-se als nous reptes socials, sinó que també enforteix l'essència de la professió: una vocació arrelada en la transformació i la justícia.

Cada nova competència adquirida és un pas cap a una comprensió més profunda de les necessitats humanes, afavorint una intervenció més efectiva i crítica. En aquest procés de creixement continuat, la professional esdevé una eina viva de canvi, un far de coneixement que, alhora que aprèn, guia i transforma les vides que toca.

La formació no és només una exigència professional, sinó un compromís ètic amb el present i el futur de la societat.

10. Conclusions

Conclusions

Aquest estudi ens ofereix una mirada profunda sobre el moment que viu la professió de Treball Social a Catalunya. Aquest moment està marcat per tensions estructurals: la precarietat laboral, la manca de reconeixement institucional i l'excés de burocràcia, que sovint ofeguen el potencial de les professionals. No obstant això, més enllà d'aquests obstacles, emergeix una vocació resilient que impulsa les treballadores socials a continuar endavant, compromeses amb la dignitat de les persones i el benestar de les comunitats.

Aquesta cruïlla ofereix una oportunitat única per redefinir la professió. El Treball Social, amb el seu profund arrelament en l'ètica de la cura i la defensa dels drets humans, té la capacitat de transformar-se i adaptar-se a les noves necessitats socials que sorgeixen en un món canviant. És un moment per a la innovació, on les treballadores socials poden anar més enllà dels rols tradicionals de la professió. En aquest camí, la professió pot esdevenir una veu central en la lluita per la justícia i l'equitat, guiant la societat cap a un futur més solidari i humà.

A través d'aquestes pàgines, s'ha fet evident que la professió es troba en un moment clau. Les necessitats laborals i emocionals de les treballadores socials no poden ser ignorades, i el seu paper dins del món laboral, moltes vegades limitat a tasques tècniques, ha de ser repensat i valorat en tota la seva profunditat. El treball social no només resol problemes, sinó que transforma realitats, i aquesta capacitat de canvi és un element fonamental per al futur de la nostra societat.

Una de les aportacions clau d'aquest estudi ha estat comprendre de manera més profunda la dualitat que afecta la professió: d'una banda, la vocació i el compromís que impulsen les treballadores socials a millorar la vida de les persones amb qui treballen; de l'altra, els desafiaments que encara enfronten, com la precarietat laboral, la manca de reconeixement i les limitades oportunitats de creixement professional.

A més, l'estudi també ens ha permès identificar una sèrie d'oportunitats de millora que poden transformar el Treball Social en una professió més valorada i influent dins de la societat.

11. Propostes

Propostes

Malgrat ser un pilar fonamental en l'atenció a les persones i en la cohesió social, el treball social continua relegat a un segon pla en termes de reconeixement i condicions laborals. Per fer front a aquesta situació, a continuació es presenten un seguit de propostes que el Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya defineix com a crucials, orientades cap a la visibilització i reconeixement de la professió:

- Actualització i millora dels convenis col·lectius: Els convenis col·lectius que regeixen la professió de treball social necessiten una actualització urgent. És fonamental incloure millores en les condicions salarials, l'accés a permisos laborals i la regulació de les càrregues de treball.
- Igualtat de condicions en àmbits privat i públic: Un altre dels reptes de la professió és la desigualtat de condicions entre les treballadores socials que exerceixen en el sector públic i les que ho fan en el sector privat. És imprescindible que s'estableixi una igualtat de condicions laborals i salarials per a totes les treballadores socials, independentment del sector en què desenvolupin la seva activitat.
- Augment de professionals en els equips: La càrrega burocràtica és un dels principals problemes a què s'enfronten les treballadores socials. Proposem augmentar la dotació de personal administratiu en els equips de treball social, tant en el sector públic com en el privat. Això permetria a les treballadores socials alliberar-se de tasques burocràtiques excessives i concentrar-se en la seva funció principal: l'atenció i l'acompanyament de les persones.
- Categoria adequada a l'administració pública: Un dels objectius més importants per a la professió és obtenir el reconeixement dins de l'administració pública de la Categoria A1. Aquest reconeixement és crucial per valorar les competències professionals de les treballadores socials i per assegurar que les professionals disposen d'accés a oportunitats de desenvolupament professional dins de la funció pública.
- Cura de les professionals: La salut física i mental de les treballadores socials és un aspecte fonamental que sovint es deixa de banda. . Proposem la implementació de serveis de suport emocional per a les treballadores socials, així com formacions específiques en gestió de l'estrès. Amb aquesta aposta, el TSCAT vol posar èmfasi en la importància de cuidar les cuidadores.
- Actualització dels estudis universitaris: Els programes universitaris en treball social necessiten una revisió profunda per adaptar-se a les noves realitats socials i tecnològiques. Proposem una actualització dels currículums universitaris que inclogui més formació específica en cadascun dels àmbits d'intervenció professional.

El reconeixement formal de la professió de treball social és, potser, el repte més gran que hem d'afrontar actualment. Malgrat el seu paper crucial en la cohesió social i en l'atenció a les necessitats més urgents de la societat, el treball social encara és poc valorat tant a escala institucional com social.

És imprescindible apel·lar a les institucions polítiques, les entitats privades, els serveis públics i la ciutadania en general perquè reconeixin el treball social com una professió fonamental per al desenvolupament social. És hora de reclamar el valor que mereix la nostra feina i assegurar que les treballadores socials rebin el reconeixement institucional i social que els correspon.

El TSCAT fa una crida directa a les institucions públiques i privades perquè facin un pas endavant i reconeixin la importància d'aquesta professió, amb tot el que implica en termes de drets laborals, reconeixement salarial i projecció professional. Aquest reconeixement no és només un deure amb les professionals que, dia a dia, estan al costat de les persones en situacions de vulnerabilitat, sinó que és també una necessitat urgent per garantir la justícia social i la cohesió de la nostra societat.